

národní
úložiště
šedé
literatury

Literka - červen 2008. (Informační zpravodaj Památníku písemnictví na Moravě)

Památník písemnictví na Moravě
2008

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-135852>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 07.07.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

20. června v 15. hod., vyhlášení výsledků literární soutěže Slavnosti vyhlášení výsledků druhého ročníku soutěže Skrytá paměť Moravy. Vyhlášení se uskutečnilo ve Slovanském hradě, NKP Mikulčice.
1. července, zpřístupnění druhé části expozice Památníku písemnictví. Zpřístupnění rekonstruovaného severního křídla klášterní kvadratury a s tím i druhé části stále expozice Památníku písemnictví.
7. července v 15. hod., zahájení výstavy Z knihovnických sbírek MZK Vystava Z knihovnických sbírek Moravské zemské knihovny ukáže nejzajímavější knižní soubory z fondů největší brněnské a moravské knihovny. Vystava bude pro veřejnost otevřena od 8. července do 30. listopadu.
10. července v 16 hod., ruční výroba pergamenu Další z akcí pořádaných Klubem přátel Památníku písemnictví. V areálu kláštera budete moci nahlédnout do tajemství ruční výroby pergamenu. Sraz účastníků je v 16 hodin před pokladnou Památníku písemnictví.

5. 6. 1875 se v Praze narodil Stanislav Kostka Neumann. Na sklonku devadesátých let se přiklonil k ideologii komunistickeho anarchismu a k anarchisticke-mu hnutí, které prosazoval na stránkách časopisu Novy kulte. Po krátkém pobytu ve Vídni se usadil v brněnských Řečkovcích a v Bilovicích nad Svitavou. Zde objevil nový inspirační zdroj pro své básnické dílo – přírodu. Svět se odrazilo hlavně v knize lesů, vod a strání (1914). Roku 1929 byl sice z KSČ vyloučen, ale již o několik let později se podílel na formulování programu tzv. socialistického realismu.
30. 6. 1868 se v Rychtářově u Vyškova narodil Alois Musil. Roku 1891 byl vysvěcen na kněze a po čtyřletém působení v Moravské Ostravě odjel na dominikánskou bibliickou školu v Jeruzalémě. Odtud podnikl několik výzkumných výprav na Arabský poloostrov a Blízký východ. V orientalistických studii pokračoval na univerzitách v Bejrútu, Londýně, Berlíně a Vídni. Stal se jedním z nejvýznamnějších orientalistů své doby. Ze své životní zkušenosti vytvořil řadu beletrizovaných cestopisů (V zemi královny Zambie, 1930 nebo V bibliickém ráji, 1930).

Nejbližší akce a výstavy Památníku písemnictví na Moravě

Některá (nejen) literární výročí měsíce června 2008

Severní křídlo se chystá k letu

To, co se před třemi lety zdálo být vzdálenou a nejistou budoucností, je v měsíci červnu 2008 přede dveřmi. Od 1. července se návštěvníkům Památníku písemnictví na Moravě nabízí prohlídka celého prvního patra klášterní kvadratury a v jeho severním zcela zrekonstruovaném křídle i druhá část expozice o písemnictví na Moravě.

Nevím, kolik křídel měl pták Fénix, který dokázal shořet a pak se z popela znovu zrodit, rajhradský klášter má křídla čtyři a o svůj první let se nyní pokusí právě křídlo třetí. Doufáme, že překvapí každého návštěvníka – toho, který se sem pravidelně vrací i toho, který sem přijde poprvé. Přízemní chodba severního křídla totiž odhalila své dlouho skrývané a zazděné tajemství – velmi efektní hlavní schodiště do prvního patra. Následující prostory jsou již věnovány moravskému písemnictví a velké novince – depozitáři slavné rajhradské rukopisné sbírky. Přesně na obou koncích stoupající diagonály kvadratury jsou proti sobě umístěny dvě části rajhradské knihovny – v křížení východního a jižního křídla sál historických tisků, v křížení severního a západního křídla depozitář historických rukopisů vizuálně propojený s expozicí. Návštěvníci vůbec poprvé v dějinách uvidí všechny vzácné rukopisy uložené v jednom prostoru a navíc v nich budou – v přeneseném slova smyslu – i číst. Jednak pomocí obrazovky, na které představíme ty rukopisy, které jsou již elektronicky zpracovány, jednak na čtenářském pultu, kde v kratších časových úsecích leží – tak jako ve středověkých pisárnách – otevřený skutečný historický rukopis.

Než se ale návštěvník k tomuto vyvrcholení expozice dostane, projde vlastní expozicí. Jednotlivé „kapitoly“ se snaží písemnictví ukázat z obsahového a tematického hlediska. Najdeme tu Velkou Moravu, vědu i politiku, důraz je položen na počátek knižtisku, zajímavý je protiklad exilu a domova. Záměrem expozice je nabídnout návštěvníkovi několik myšlenkových rovin – od prostého připomenutí významných událostí a s tím spojených písemných dokumentů (ve velmi obecné rovině by k tomu měly přispět i informace na spojovacím koridoru), až po hlubší a nevyslovené odkazy k historickým mechanismům či možnosti srovnání domácího vývoje s vývojem světovým a z toho vyplývající korekci pohledu na naši minulost.

Nakolik se všechno podaří, to už posoudíte sami od 1. července.

Informační zpravodaj Památníku písemnictví na Moravě

LITERKA

červen 2008

Červen, dobu blížících se prázdnin, jsem vždy vnímala jako měsíc věnovaný především dětem. Dokonce i v Památníku písemnictví na Moravě jsme červen let 2006 a 2007 věnovali výstavám s dětskou tematikou. Dětský či mládežnický přesah má také literární soutěž Skrytá paměť Moravy, jejíž výsledky budou stejně jako loni vyhlášeny na konci června. Nakonec nemohu nezmínit ani další radostné události, které zasahují do života Památníku. Nedávno zaplnil chodbu rajhradského kláštera dětský hlásek prvního z potomků dámského knihovnického kolektivu Památníku. A není tajemstvím, že na začátku srpna se k němu přidá ještě hlásek dalšího

- » Editorial
- » Nejbližší akce a výstavy
- » Červnová literární výročí
- » Výroba pergamenu
- » Záhádky Petra Nikla očima dětí
- » 200 let Moravské zemské knihovny
- » 3 otázky pro Kateřinu Vávrovou
- » Severní křídlo se chystá k letu

potomka, tentokrát z řad literárních kurátorek.

Jsem ráda, že i pověstné „zaměstnanecké okénko“ je věnováno dětskému literárnímu tématu. Literární ceny jsou zvláštním jevem, ještě zvláštnějším v případě hodnocení knih pro děti. Letošní cenu Magnesia Litera za nejkrásnější

knihu roku získaly Záhádky Petra Nikla. Byla jsem opravdu zvědavá, jak budou knihu vnímat samotné děti, bez kritického pohledu dospělého čtenáře.

Přeji vám všem pěkné prázdniny. Doufám, že v září vykročíme pravou nohou do druhého roku života Literky. S mnohými se ale budu těšit na viděnou již dříve, a to na začátku července v nově opravených prostorách Památníku.

Petra Pichlová

PAMÁTNÍK
PÍSEMNICTVÍ
NA MORAVĚ

Vydává Muzeum Brněnska,
připravuje Památník písemnictví na Moravě
Klášteř 1, 664 61 Rajhrad, tel.: 547 229 136
e-mail: pamatnik.rajhrad@quick.cz, www.muzeumbrennska.cz
Odpovědný redaktor: Vojen Drlík, redaktor: Petra Pichlová.
Autoři textů: Vojen Drlík, Silvie Kresová, Jindra Pavelková,
Petra Pichlová
Vychází desetkrát ročně, číslo 6, ročník 2.

Verše měsíce
června

Stanislav K. Neumann: Autoportrét v červnu

Nad lesy blankyt zapálen, stráněmi táhne dech boří.

Na mechu ležím v dubině já pod keřem na výsluní.

Na pohozeném klobouku kytice jahod mi hoří:

z města jsem člověk ubohý, však venkovskou mám již vůni.

V každém klášteře bylo při jeho založení pamatováno na knihovnu, protože knihy byly důležitou součástí řeholního života. Některé se do kláštera dostaly koupí či darem, jiné byly napsány přímo v jeho zdech. Převážná většina nejstarších rukopisů byla vytvořena právě v klášteřích – centrech vzdělanosti. V některých klášteřích vznikala ve starších dobách také samotná psací látka. Tou byl až do 13. století výhradně pergamen – opracovaná kůže z ovčí, oslí či koz. Rajhradský klášter patřil k těmto řeholním domům, které si vyráběly i psací látku vlastními silami. Svědčí o tom mimo jiné zprávy o početném stádu ovcí, které spásaly klášterní louky.

Vyrobít kvalitní a pro psaní použitelný pergamen není jen tak. Po očištění se kůže máčí ve vápenné vodě, poté se zbavují srsti a zbytků masa, napínají na rám, hladí, bělí a leští. Tento postup může nezavěšeným připadat jako velmi jednoduchý. Každá z činností ale vyžaduje velkou míru zdůvěřivosti a trpělivosti a hlavně odolnosti proti pachům, které celý proces doprovází. Klášterní stádo ovcí a koz se v loňském roce utěšeně rozrostlo, kůží je dostatek. Pracovníci Památníku písemnictví na Moravě, kteří se o výrobu pergamenu pokoušejí již několik měsíců, proto nepohrdnou pomocnou rukou z řad (nejen) členů Klubu přátel Památníku. A to především ve čtvrtek 10. července, kdy završí své úsilí dokončením celé výroby. Všichni zúčastnění si budou moci odnést kousek vlastnoručně vyrobeného pergamenu. Sraz účastníků je v 16 hodin u pokladny Památníku.

Před časem se mi dostala do rukou kniha Petra Nikla Záhadky. Jak naznačuje samotný název a jeho členění, je to kniha „hravá“, určená (nejen) pro dětského čtenáře. Obsahuje textovou část, vlastně hry a hříčky se slovíčky, některé na první pohled nesmyslné, ale co na ten druhý...? Kniha je doplněna vlastními ilustracemi Petra Nikla, které jsou co do barevnosti sice decentní, avšak nepostrádají notnou dávkou autorovy hravosti (např. klokan nesoucí v kapse slona).

Byla jsem zvědavá, jak na knihu budou reagovat mé dvě dcery. Mladší, tříletá, u každého obrázku pokládala velmi záladnou otázku: „A co to je?“ Tehdy jsem musela i já zapojit svoji fantazii, protože odpověď byla v některých případech nejednoznačná, někde se dokonce nabízelo odpovědí několik.

Starší, šestiletá, dcera již ocenila například zvukomalebnost veršů. Moc se jí líbila tyto: „ze zeber / sebereš / šest zeber / ze šterku / proseješ / ješterku“. Velmi jí zaujala také možnost skládat si různé obrázky na několika listech rozřezaných na tři části. Kniha se jí moc líbila a některé verše si dokonce pamatuje ještě dnes.

Závěrem bych si dovolila konstatovat, že nejenom pes, ale i kniha může být dobrým přítelem člověka. Stačí se v klidu ponořit do popsaných stránek, nasadit fantazii křídla a vylétnout... Kniha Petra Nikla k tomu přímo vybízí.

Silvie Kresovou potkávají na chodbách rajhradského kláštera častěji návštěvníci než pracovníci Památníku. Své práci průvodkyně totiž obětuje převážně víkendy.

Z knihovních sbírek Moravské zemské knihovny

Osudové osmičky, téma v tomto roce jistě zdaleka nevyčerpané, zahrnují i osudy největší moravské knihovny a druhé největší knihovny v České republice. Moravská zemská knihovna vznikla právě před dvěma sty lety, což je jubileum v našem domácím kontextu jistě zaznamenaníhodné. Jubilat má přes svůj vysoký věk jednu nesmírnou výhodu – prošel před několika lety radikální omlazovací kúrou, která jej zařadila mezi nejmodernější instituce tohoto druhu u nás. Neplatí to jen o budově, která z hlediska uživatele poskytuje téměř dokonalý komfort a řadu cenných služeb. Moravská zemská knihovna drží krok s překotným technologickým vývojem paměťových medií a zpracováváním informací. Knihovny totiž dávno nejsou jen více či méně přehledně uspořádanými skladišti knih. Jejich funkce je dnes mnohem širší, až se někdy zdá, že se hmotná kniha postupně stane jen minoritním segmentem jejich zájmu.

Dvoustleté výročí ovšem nelze připomenout bez pohledu do minulosti a do vlastních pokladů. Tomu částečně poslouží výstava, jež vzniká v prostorách Památníku písemnictví na Moravě. Vychází z potřeby ukázat zajímavé ucelené soubory, jež se časem podařilo vybudovat nebo jednorázově získat. Důraz je přitom položen na krásnou literaturu – či spíše její osobnosti a na ikonografii. Běžný čtenář totiž asi netuší, že mezi knihami, které si půjčuje, je řada svazků, jež bývaly součástí soukromých knihoven slavných osobností. V ucelené podobě se tak v Moravské zemské knihovně nachází celá knižní pozůstalost po Otokaru Březinovi, pozoruhodná nejen tituly, ale řadou prvních vydání a knih s autorským věnováním Březinovi. Je to vlastně i sbírka autogramů osobností slavných i zapomenutých. Ale nejde jen o literáty. Je tu zajímavý soubor literatury zednářské, dodnes opředené mýty a závojem tajemství, nebo souhrn Masarykových děl a knih o něm. Milovníky pohledů do historie jistě potěší soubor Richterových litografií s brněnskými motivy nebo veduty ze sbírky Wilhelma Schramma, prvního ředitele knihovny po jejím osamostatnění. Ke slovu se dostane, či spíše k vidění bude, úctyhodná a jedinečná tzv. Mollova sbírka map, mimořádně budou vystaveny i unikátní rukopisy, jinak pečlivě uchovávané ve speciálních trezorech.

Moravské zemské muzeum se v prostorách rajhradského kláštera prezentuje spíše ze své historické stránky, jak to ostatně odpovídá i prostředí. Je to jistě jen jedna část dnešní činnosti i dvoustleté tradice, ale část nesmírně zajímavá a přitažlivá – kdo by nechtěl nahlédnout mezi knihy, jež brával do rukou Březina nebo Deml, podívat se na svazčky zednářských spisů nebo se pokochat idylyou biedermeierového Brna na litografiích Franze Richtera...

Vernisáž výstavy Z knihovních sbírek Moravské zemské knihovny se uskuteční 7. července, pro veřejnost bude výstava otevřena od 8. července do 30. listopadu.

3 otázky pro Kateřinu Vávrovou tajemnici literární soutěže Skrytá paměť Moravy

28. října 2007 byl vyhlášen druhý ročník literární soutěže Skrytá paměť Moravy. Jaké jste pro letošní ročník zvolili téma?

Letošním tématem byli „sousedé“, což je téma dostatečně široké a inspirativní pro obě věkové skupiny soutěže, tj. od 12 do 19 let. Každý z nás totiž má nějakého souseda v domě či za zahradou, sousedem ale může být i vedlejší země, stát, sousedem je ten, s nímž sedíme v jedné lavici. Počet soutěžících v letošním ročníku je o jednu třetinu vyšší než loni. Myslím si, že je to mj. i díky dobře zadanému tématu.

Pořádáš semináře tvůrčího psaní Krocení literární múzy, na nichž se setkáváš s případnými účastníky literární soutěže. Jak „lákáš“ studenty k tomu, aby se do soutěže přihlásili?

Studenty do soutěže „lákám“ mnohými způsoby. Již řečeným tématem, které si během semináře tvůrčího psaní vždy přiblížíme, pak také cenami, které obdrží (peněžní odměna a soška, symbol soutěže Skrytá paměť Moravy). Popravdě nejvíce studenty a žáky zaujme to, že jejich vítězné práce budou někde publikovány či sami budou pozváni třeba do rozhlasu. Jejich touha po jisté dávce popularity je, domnívám se, žene hodně kupředu. Jinak by si své práce nechávali třeba doma v šuplíku. Kdo z nás však není rád, když se o jeho výsledky zajímá i někdo druhý...

Můžeš ze statistického hlediska porovnat první a druhý ročník soutěže? Kolik příspěvků jste letos obdrželi? Přesahuje ohlas literární soutěže i moravské hranice?

Letos jsem pořádala kurzy tvůrčího psaní, tzv. Krocení literární múzy po celé Moravě. K loňskému Jihomoravskému kraji tak přibyl Kraj zlínský, Vysočina, Olomoucký kraj a Moravskoslezský kraj. Scházela jsem se se studenty v místních muzeích či knihovnách, občas jsem zavítala i do jejich škol. Snažili jsme se rozvíjet stylistické dovednosti v oblasti přímé a nepřímé charakteristiky, neboť ta neoddiskutovatelně patří k vykreslení toho či onoho souseda. Záměrně jsem volila aktivity, na něž není v hodinách slohu moc času. Další má výhoda během tvůrčího psaní byla, že jsem měla malé skupiny po patnácti žácích, s nimiž se dá lépe pracovat než s dvojnásobkem ve třídách... Letos se tedy nakonec přihlásilo 163 soutěžících, vede Jihomoravský kraj. Do Čech prosáklý informace o naší soutěži také, dva lidé jich využili. Doufám, že naše soutěž povede k rozvoji kultivovanosti psaného projevu té nejmladší generace.